Vastine sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Asia: **HE 60/2023 vp hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä vastinetta koskien mainitusta hallituksen esityksestä valiokunnalle toimitettuja asiantuntijalausuntoja sekä eduskunnan sivistysvaliokunnan hallituksen esityksestä antamaa lausuntoa. Lausuntopyynnössä ei ole yksilöity erikseen kysymyksiä, joten sosiaali- ja terveysministeriö lausuu vastineenaan lausuntojen osalta seuraavaa:

Hallituksen esityksessä HE 60/2023 vp ehdotetaan muutettavaksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (556/2005, kuntoutuslaki) mukaisia kuntoutusrahaetuuksia siten, että nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan kuntoutusrahan tasoa laskettaisiin nykyiseltä, takuueläkkeestä annetun (703/2010) lain mukaisen takuueläkkeen tasolta sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisen sairauspäivärahan ja kuntoutuslain mukaisen tavallisen kuntoutusrahan vähimmäismäärän tasolle. Esityksessä ehdotetaan myös, että ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan, vähimmäismääräistä suuremman kuntoutusrahan määräytymisperustetta muutettaisiin siten, että laskukaava olisi vastaava kuin vähimmäismääräistä suuremman sairauspäivärahan laskukaava.

Ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan ja nuoren kuntoutusrahan vähimmäismäärän tason laskeminen sairauspäivärahan ja tavallisen kuntoutusrahan vähimmäismäärän tasolle

Lausunnoissa vastustetaan ehdotettua muutosta koskien nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan kuntoutusrahan vähimmäismäärän tason laskemista.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan kuntoutusrahan vähimmäismäärän nykyinen, takuueläkkeestä annetun lain mukaisen takuueläkkeen suuruinen taso on ollut voimassa vasta vuodesta 2017 alkaen. Aiemmin myös nämä etuudet ovat olleet tasoltaan perusturvaetuuksien vähimmäismäärän yleisen tason mukaisia. Perusturvaetuuksiin kuuluvat muun muassa sairausvakuutuslain mukaiset vähimmäismääräiset sairauspäiväraha ja vanhempainpäivärahat, kuntoutuslain mukainen vähimmäismääräinen tavallinen kuntoutusraha sekä työttömyysturvalain (1290/2002) mukaiset peruspäiväraha ja työmarkkinatuki.

Perusturvaetuuksien yleisen tason on katsottu turvaavan asiakkaan toimeentulon kohtuullisella tasolla. Lisäksi asiakkaan toimeentuloa voidaan mahdollisesti täydentää myös muilla etuuksilla, esimerkiksi yleisellä asumistuella tai viimesijaisesti myös toimeentulotuella. On totta, että ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavaa kuntoutusrahaa tai nuoren kuntoutusrahaa saadaan yleensä pidempiaikaisesti kuin esimerkiksi sairauspäivärahaa tai lääkinnällisen kuntoutuksen ajalta maksettavaa kuntoutusrahaa, mutta toisaalta esimerkiksi työttömyysturvaetuuksia voi myös saada pitkäaikaisesti, mikäli työllistymisessä on haasteita.

Esityksen vaikutukset lapsiin ja nuoriin

Lausunnoissa on tuotu esiin sitä, että hallituksen esityksessä ei ole arvioitu esitettyjen muutosten vaikutuksia niihin lapsiin, joiden vanhemmat tai huoltajat saavat kuntoutusrahaa. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että myös esimerkiksi vähimmäismääräisen sairauspäivärahan ja vanhempainpäivärahan saajissa on vastaavasti asiakkaita, joilla on huollettavanaan lapsia. Ehdotettua etuuden tason laskemista kuntoutusrahojen osalta ei voida pitää kohtuuttomana, kun myös muiden etuuksien osalta voi olla vastaavia tilanteita, joissa asiakas saa perusturvaetuuksien yleisen vähimmäismäärän mukaisia etuuksia. Kuntoutusrahan

ohella voidaan etuusoikeuden täyttyessä maksaa myös muita etuuksia asiakkaan ja hänen perheensä toimeentulon turvaamiseksi, esimerkiksi yleistä asumistukea ja viimesijaista toimeentulotukea.

Sosiaali- ja terveysministeriö tuo esiin, että hallituksen esityksessä on ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa (HE 60/2023 vp, s. 8—9) todettu, että erityisesti ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan kuntoutusrahan saajissa on myös heitä, joilla on huollettavanaan alaikäisiä lapsia. Heidän osaltaan olisi epäyhdenvertaista, jos nuoren kuntoutusraha pysytettäisiin ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavaa kuntoutusrahaa korkeammalla tasolla. Ehdotettujen muutosten kokonaisuudella on pyritty turvaamaan kohtuullinen toimeentulo myös niille kuntoutujille, joilla on huollettavanaan alaikäisiä lapsia, kun ehdotetut muutokset koskisivat vähimmäismäärän tason osalta myös nuoren kuntoutusrahaa, eivät ainoastaan ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavaa kuntoutusrahaa.

Lausunnoissa on tuotu esiin myös sitä, että täysi-ikäistenkin asiakkaiden osalta vanhemmat tai muut perheenjäsenet voivat joutua tukemaan asiakasta taloudellisesti, mikäli asiakkaan saama rahaetuus ei riitä toimeentulon turvaamiseen, vaikka huoltajien elatusvelvollisuus onkin päättynyt lapsen täysi-ikäistyessä ja valmistuessa toiselta asteelta.

Täysi-ikäisten lasten tukemisen osalta sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että lapsen elatuksesta annetun lain (704/1975) 3 §:n mukaisesti lapsen oikeus saada elatusta vanhemmiltaan päättyy, kun hän täyttää kahdeksantoista vuotta, huomioiden myös toisen asteen koulutuksen loppuun saattamisen. Täysi-ikäisen henkilön on lähtökohtaisesti katsottava itse vastaavan toimeentulostaan. Asiakkailla on oikeus hakea myös muita toimeentuloa turvaavia etuuksia, mikäli kuntoutusraha ei riitä toimeentulon kohtuulliseen turvaamiseen. Sosiaali- ja terveysministeriö ymmärtää, että käytännön elämän tilanteet ovat usein monin tavoin haastavia ja moninaisia. Lähtökohtana on kuitenkin pidettävä, että täysi-ikäinen henkilö huolehtii itse toimeentulostaan esimerkiksi hakemalla kaikkia niitä etuuksia, joihin hänellä voisi olla oikeus, tai mikäli hän ei tähän syystä tai toisesta kykene, on mahdollista harkita edunvalvojan hakemista.

Kuntoutusrahan suhde opintoetuuksiin

Lausunnoissa on kritisoitu myös sitä, että hallituksen esityksessä on nostettu esiin erityisesti nuorille henkilöille maksettavien kuntoutusrahojen epäsuhtaa opintotukilain (65/1994) mukaisen opintorahan tason kanssa. Lausunnoissa on tuotu esiin, että opintoetuuksiin kuuluu myös valtiontakauksella turvattu opintolaina ja yhdessä opintoraha ja opintolaina ovat rahamäärältään tällä hetkellä samalla tasolla takuueläkkeen suuruisen kuntoutusrahan vähimmäismäärän kanssa. Lisäksi lausunnoissa nostettiin esiin, että opintolainan valtiontakauksen osalta hallitus on esittänyt, että opintolainan valtiontakauksen määrää suurennettaisiin Suomessa opiskelevalla 650 eurosta 850 euroon kuukaudessa ja ulkomailla opiskelevalla 800 eurosta 1 000 euroon kuukaudessa. Alle 18-vuotiaiden toisen asteen opiskelijoiden opintolainan valtiontakauksen määrää taas suurennettaisiin 300 eurosta 400 euroon kuukaudessa. Lisäksi opintolainan nostokertojen lukumääriä muutettaisiin siten, että toisen asteen opiskelijoilla nostokertoja olisi lukuvuoden aikana 4 opintojen kestosta riippumatta. (HE 80/2023 vp.) Opintotukeen ehdotettujen muutosten nähtiin entisestään suurentavan eroa kuntoutusrahoihin ehdotettuihin muutoksiin nähden.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että kuntoutusraha kuuluu sosiaaliturvaetuuksien piiriin ja on siten osin eri luonteinen etuus kuin opintoetuuksien kokonaisuus. Sosiaalivakuutuksen piiriin kuuluvana etuutena kuntoutusrahalla turvataan toimeentuloa kuntoutuksen ajalta, jonka tavoitteena on ehkäistä tai poistaa työkyvyttömyyttä sosiaalisena riskinä. Opiskeluun tai koulutukseen myönnetyn kuntoutuksen perusteella kuntoutusrahaa saavalle asiakkaalle ei myöskään ole lainsäädännössä asetettu velvollisuutta hakea opintolainaa toimeentulonsa turvaamiseksi ennen viimesijaisen toimeentulotuen saamista.

Lausunnoissa nostettiin esiin myös sitä, että kuntoutusrahan saajat eivät voi opintoetuuksien saajiin verrattuna yhtä hyvin täydentää toimeentuloaan esimerkiksi työskentelemällä opintojen ohella. Tältäkin osin sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että kuntoutusrahan saajalla on mahdollisuus saada myös muita etuuksia toimeentulonsa turvaamiseksi, esimerkiksi yleisen asumistuen tai toimeentulotuen kautta myöntöedellytysten täyttyessä.

Esityksen vaikutukset vammaisiin henkilöihin

Lausunnoissa on tuotu esiin esitettyjen muutosten vaikutuksia vammaisiin henkilöihin. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan on erittäin tärkeää tukea vammaisten ja osatyökykyisten henkilöiden mahdollisuuksia hankkia itselleen sopiva koulutus ja ammatti sekä tukea työelämään pääsyä. Nuoren kuntoutusrahan osalta sosiaali- ja terveysministeriö toistaa hallituksen esityksessä todetun seikan siitä, että kansaneläkelain (568/2007) 16 §:n mukaisesti nuoren kuntoutusraha on ensisijainen etuus suhteessa kansaneläkelain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, mikäli asiakkaalla olisi oikeus molempiin etuuksiin. Asiakkaalla ei näissä tilanteissa ole oikeutta valita itselleen rahallisesti edullisempaa etuutta, mikäli hänellä on oikeus molempiin etuuksiin. On totta, kuten hallituksen esityksessä on todettu, että nuoren kuntoutusrahan tason lasku takuueläkkeen tasoa alemmalle tasolle voi vaikuttaa nuorten työkyvyttömyyseläkkeelle hakeutumiseen jonkin suuruisesti. Kuntoutuksen tulisi kuitenkin olla jatkossakin ensisijainen toimenpide työkyvyttömyyseläkkeeseen nähden.

Lausunnoissa on tuotu esiin Suomen ratifioima YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista (SopS 27/2016) ja sopimuksessa turvatut vammaisten henkilöiden oikeudet. Lausunnoissa tuodaan esiin vammaisten henkilöiden oikeus osallistua itseään koskevien asioiden valmisteluun ja tulla kuulluksi, miltä osin lausunnoissa on tuotu esiin, että hallituksen esityksestä pidetty lausuntokierros ei täytä näitä oikeuksia riittävästi. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että on erittäin tärkeää turvata vammaisille henkilöille yleissopimuksessa turvattujen oikeuksien toteutuminen, mutta samalla on huomioitava, että lausuntokierros on vakiintunut tapa kuulla eri sidosryhmiä lakiesityksen valmistelun aikana. Lausuntokierroksen aikana saadut lausunnot on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon hallituksen esityksen viimeistelyssä.

Vammaisten henkilöiden osalta lausunnoissa on korostettu myös sitä, että yleissopimuksessa on turvattu vammaisten henkilöiden yhdenvertaiset oikeudet hankkia itselleen sopiva koulutus. Hallituksen esityksessä ehdotettuja muutoksia nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan kuntoutusrahan vähimmäismäärän tason ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan kuntoutusrahan tuloperusteisesti määräytyvän määrän laskukaavan osalta on lausuntojen mukaan pidettävä heikennyksinä tähän nähden.

Sosiaali- ja terveysministeriön käsityksen mukaan asiakkaan, myös vammaisen henkilön, mahdollisuus tosiasiallisesti osallistua kuntoutukseen ei esitettyjen muutosten seurauksena kuitenkaan olennaisesti vaarantuisi. Oikeus itse kuntoutuspalveluun säilyisi nykyisen sääntelyn mukaisena, ja toimeentulo kuntoutuksen aikana turvattaisiin perusturvaetuuksien yleisen tason mukaisella kuntoutusrahalla, jota täydennetään tarvittaessa muilla etuuksilla. Sosiaali- ja terveysministeriö kuitenkin korostaa, että on tärkeää turvata vammaisyleissopimuksen noudattaminen ja vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutuminen.

Yhdenvertaisuuden turvaaminen

Lausunnoissa on tuotu esiin myös sitä, että yhdenvertaisuuden toteutuminen voi tapahtua myös positiivisen erityiskohtelun kautta. Tällä on haluttu tuoda esiin sitä, että nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan kuntoutusrahan vähimmäismäärän tason lasku ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan tuloperusteisen kuntoutusrahan määrän laskukaavan muutos esitetyn mukaisesti ei voisi perustua yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseen, vaan erityisryhmiä tulisi jatkossakin tukea korkeamman rahaetuuden tason kautta tosiasiallisen yhdenvertaisuuden turvaamiseksi.

On totta, että nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan kuntoutusrahan nykyinen, perusturvaetuuksien yleistä vähimmäistasoa korkeampi taso on katsottu perustelluksi. Tarkoituksena on ollut tukea ja kannustaa osatyökykyisiä nuoria ja työelämään kiinnittymättömiä osatyökykyisiä aikuisia ammatilliseen kuntoutumiseen, opiskeluun ja työllistymiseen sekä ehkäistä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisiä (HE 216/2016 vp, s. 11).

On tärkeää eri tavoin tukea osatyökykyisiä, sairaita ja vammaisia henkilöitä heidän yksilökohtaisesta tilanteestaan käsin ammatillisessa kuntoutumisessa sekä opiskelussa ja työllistymisessä, samoin on tärkeää mahdollisuuksien mukaan ehkäistä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisiä. Sosiaali- ja terveysministeriön käsityksen mukaan yhdenvertaisuuden kannalta on kuitenkin perusteltua nähdä asia myös niin, että eri perusturvaetuuksia saavien ja myös kuntoutuslain mukaisia eri kuntoutusrahaetuuksia saavien kannalta on perusteltua, että etuuksien rahallinen taso on samansuuruinen. Myös kuntoutuslain mukaista tavallista kuntoutusrahaa saavilla on sairaus tai vamma, jonka vuoksi he tarvitsevat kuntoutusta. Yhdenvertaisuuden toteutumisen arvioinnissa ei sosiaali- ja terveysministeriön käsityksen mukaan ole siten myöskään merkityksetöntä se, että saman lain mukaisia etuuksia saavien henkilöiden keskinäistä yhdenvertaisuutta turvataan, kuten hallituksen esityksessä on arvioitu nyt ehdotettujen muutosten osalta.

Kuntoutuksen osalta motivoiva tekijä voi olla myös itse kuntoutuspalvelu ja siihen osallistuminen sekä asiakkaan kuntoutuksen avulla saavuttamat tavoitteet. Rahaetuuden taso ei välttämättä ole ainoa asiakasta kuntoutukseen motivoiva tekijä, vaan myös kuntoutuspalvelu, johon osallistumisen ajalta kuntoutusrahaa maksetaan, on keskeinen seikka. Siten asiakas voi olla motivoitunut siirtymään esimerkiksi sairauspäivärahalta tai työttömyysetuudelta kuntoutukseen ja sen ajalta maksettavan kuntoutusrahan piiriin, vaikka näiden perusturvaetuuksien rahallisessa tasossa ei enää jatkossa olisikaan eroa. On totta, että osa asiakkaista voi kokea, että rahaetuuden tasolla on merkitystä kuntoutukseen osallistumista motivoivana tekijänä. Voimassa olevan sääntelyn puitteissa asiakkaalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta hakea kuntoutusetuutta tai osallistua kuntoutukseen, mikäli hän kokee, että esimerkiksi työttömyysetuus on hänen tilanteessaan tarkoituksenmukaisempi.

Pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa on kirjaus, jonka mukaan ”hallitus toteuttaa perusturvan uudistuksen, joka parantaa työnteon kannattavuutta, sujuvoittaa sosiaaliturvaa ja yksinkertaistaa etuuksia sosiaaliturvakomitean välimietinnön tekemät suositukset ja selvitykset huomioiden. Uudistuksen tavoitteena on aikaansaada yksi yleistuki sisältäen perusosan elämiseen, asumisosan asumiseen ja harkinnanvaraisen osan viimesijaiseksi turvaksi. Yksi yleistuki vähenee työtulojen noustessa mahdollisimman lineaarisesti, jolloin työstä käteen jäävä tulo on helpommin ennakoitavaa ja työnteko kannattaa nykyistä paremmin. Perusturvaetuuden myöntämisen ehdot ja perusteet ovat erilaiset riippuen elämäntilanteesta. Etuuden nostaminen velvoittaa osallistumaan työnhakuun, tarjottuihin palveluihin tai muihin erikseen mainittuihin velvoitteisiin, kuten koulutukseen tai kuntoutukseen. Yhteen perusturvaetuuteen siirrytään vaiheittain tukien määräytymisperusteita yhdistämällä valtion talouden nykytila huomioiden.”

Sosiaali- ja terveysministeriö viittaa käsillä olevaan hallituksen esitykseen, jossa on tuotu esiin, että uuteen yleistuen malliin siirtyminen tulisi koskemaan myös kuntoutusrahoja, jolloin esityksessä esitetyt muutokset ovat jo askel kohti tätä uutta mallia (HE 60/2023 vp, s.7).

Esityksessä ei esitetä muutoksia kuntoutuspalveluihin. Asiakkaat ovat siten jatkossakin, samoin kuin tällä hetkellä, oikeutettuja saamaan kuntoutuspalveluja laissa säädettyjen myöntöedellytysten täyttyessä. Kuntoutuksen aikainen toimeentulo ja mahdollisuus osallistua kuntoutukseen olisi jatkossakin turvattu, kun kuntoutukseen osallistumisen ajalta maksettaisiin edelleen kuntoutusrahaa.

Yleisen asumistuen ja toimeentulotuen menojen odotetaan hieman lisääntyvän esitettyjen muutosten seurauksena, mikä on tuotu hallituksen esityksen taloudellisten vaikutusten arvioinnissa esiin.

Kuntoutuslain alkuperäisissä esitöissä puolestaan on todettu, että vähimmäismääräiset kuntoutusrahaetuudet ovat Suomen perustuslain (731/1999) 19 §:n 2 momentissa tarkoitettuja sosiaaliturvan etuusjärjestelmiä. Kuntoutusrahaetuuksia on pidettävä kattavina tavalla, josta ei aiheudu väliinputoajaryhmien syntymistä (HE 3/2005 vp, s. 48). Tältäkin osin on arvioitava, että ehdotetut muutokset laskisivat nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan kuntoutusrahan tasoa perusturvaetuuksien yleiselle tasolle, jonka voidaan kuitenkin katsoa kohtuullisella tasolla turvaavan asiakkaan toimeentulon etuuskauden aikana.

Sosiaaliturvaan ehdotettujen muutosten yhteisvaikutusten arviointi

Useissa lausunnoissa tuodaan esiin, että hallituksen esityksessä ei ole arvioitu syksyllä 2023 annettujen, sosiaaliturvan leikkauksia koskevien eri esitysten keskinäisiä yhteisvaikutuksia.

Pääsääntöisesti hallituksen esityksessä tulee arvioida kyseisen esityksen kannalta keskeisiä vaikutuksia. On käytännössä haastavaa arvioida yksittäisessä esityksessä eri esityksissä esitettyjen muutosten yhteisvaikutuksia. Syksyllä 2023 on annettu useita hallituksen esityksiä, joissa esitetään muutoksia etuuksiin, muun muassa työttömyysturvaetuuksia (HE 73/2023 vp), yleistä asumistukea (HE 74/2023 vp), toimeentulotukea (HE 58/2023 vp) ja etuuksien indeksitarkistuksia koskien (HE 75/2023 vp). Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut myös etuuksiin esitettyjen muutosten yhteisvaikutuksia koskevan arviomuistion [1]. Käytetystä simulaatiomallista johtuen kuntoutusrahaa ei ollut mahdollista huomioida yhteisvaikutusten arvioinnissa. Yhteisvaikutusten arvioinnin osalta muistiossa on kuitenkin tuotu kattavasti esiin esimerkiksi työttömyysturvaetuuksiin ja yleiseen asumistukeen esitettyjen muutosten yhteisvaikutuksia.

Vaihtoehtoisten toteutustapojen arviointi

Lausunnoissa on tuotu esiin myös sitä, että hallituksen esityksessä ei ole arvioitu vaihtoehtoisia tapoja saavuttaa esityksen tavoitteena olevat säästöt. Esityksessä ehdotetut muutokset perustuvat kuitenkin suoraan hallitusohjelman kirjauksiin, kuten hallituksen esityksessä on todettu (HE 60/2023 vp, s. 10). Esitys on osa hallituksen julkisen talouden vahvistamiseksi valitsemaa kokonaisuutta. Valmistelun aikana kävi ilmi, että valtiovarainministeriön julkaisemassa meno- ja rakennekartoituksessa ja myös hallitusohjelman kirjauksessa laskettua säästövaikutusta ei voida saada aikaan muilla kuntoutusrahoja koskevilla keinoilla kuin nyt hallituksen esityksessä esitetyillä, hallitusohjelman kirjauksen mukaisilla ehdotetuilla muutoksilla kuntoutusrahoihin.

Nuoren ammatillinen kuntoutus

Lausunnoissa on tuotu esiin, että nuoren ammatillista kuntoutusta koskevaa hallitusohjelmakirjausta ei ole huomioitu käsillä olevassa hallituksen esityksessä.

---

[1] Vuoden 2024 sosiaaliturvamuutosten yhteisvaikutusten arviointi.

Kuntoutuslain 7 a §:ssä säädetään nuoren ammatillisesta kuntoutuksesta. Pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa on kirjaus, jonka mukaan ”16–29-vuotiaiden ammatilliseen kuntoutukseen pääsy edellyttää sairaus- tai vammadiagnoosia.” Käsillä olevassa hallituksen esityksessä (HE 60/2023 vp) ei ole esitetty muutoksia mainittuun kuntoutuslain mukaiseen kuntoutusetuuteen eikä kuntoutusetuuksiin muutoinkaan. Mainittua hallitusohjelmakirjausta koskeva valmistelu ei ole vielä alkanut sosiaali- ja terveysministeriössä, mistä syystä sitä ei myöskään ole voitu huomioida nyt käsillä olevan esityksen valmistelussa.

Ehdotettujen muutosten vaikutusten seuranta

Lausunnoissa on tuotu esiin, että on tärkeää seurata esitettyjen muutosten vaikutuksia asiakkaiden toimeentuloon ja kuntoutukseen osallistumiseen, koulutukseen osallistuminen ja koulutuksen loppuun suorittamiseen sekä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymiseen, mikäli muutokset toteutuvat. Vaikutusten seurannassa tulisi ottaa huomioon erilaiset asiakasryhmät, kuten esimerkiksi nuoret, lapsiperheiden vanhemmat, mielenterveyskuntoutujat, vammaiset henkilöt sekä sosiaalisesti haastavasta tai pienituloisesta perhetaustasta lähtöisin olevat henkilöt. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää vastaavasti tärkeänä, että esitettyjen muutosten vaikutuksia seurataan tarkasti. On tärkeää jatkossakin kehittää etuuksia ja palveluita sekä näiden yhteensovittamista. Hallituksen esityksessä on tuotu esiin, että esitetyillä muutoksilla voi olla myös negatiiviseksi katsottavia vaikutuksia kuntoutukseen osallistumisen ja asiakkaiden toimeentulon kannalta. Tästäkin syystä jälkikäteinen vaikutusten seuranta on tärkeää.

Sosiaaliturvauudistus jatkuu kuluvalla hallituskaudella sekä hallituksen hankkeiden että sosiaaliturvakomitean työn kautta. Kuntoutus ja kuntoutusrahat tullevat nousemaan esiin myös näiden hankkeiden osalta eri kohdissa valmistelun kaarta. Sosiaali- ja terveysministeriö korostaa, että kuntoutusta ja sen ajalta maksettavaa rahaetuutta on tärkeää kehittää kokonaisuutena, muut palvelut ja etuuspolut huomioiden ja asiakkaiden oikeusturvan toteutuminen varmistaen.

hallitussihteeri Kaisu Harju-Kolkka, sosiaali- ja terveysministeriö